

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **Ing. J. K.**, zastoupený Mgr. Janem Blažkem, advokátem se sídlem Dominikánská 16, Plzeň, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo náměstí 3/5, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 3. 2011, č. j. 57 A 113/2010 - 39,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím Magistrátu města Brna ze dne 9. 6. 2010, č. j. ODSČ-30387/PŘ-10-JR, byl žalobce uznán vinným tím, že dne 8. 2. 2010 v 17.06 hod. řídil v Brně na ulici F. motorové vozidlo, ačkoli nebyl držitelem příslušné skupiny řidičského oprávnění, čímž porušil § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), v relevantním znění (dále jen „zákon o silničním provozu“), a spáchal tak přestupek dle § 22 odst. 1 písm. e) bodu 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v relevantním znění (dále jen „zákon o přestupcích“). Za toto jednání byla žalobci dle § 22 odst. 4 zákona o přestupcích uložena pokuta ve výši 25 000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 12 měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, které žalovaný svým rozhodnutím ze dne 12. 11. 2010, sp. zn. S-JMK 105820/2010/OD/St, č. j. JMK 105820/2010, zamítl, a rozhodnutí správního orgánu prvního stupně potvrdil.

Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, kterou Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 31. 3. 2011, č. j. 57 A 113/2010 - 39, zamítl.

Jak vyplývá ze správního spisu, rozhodnutím Magistrátu města Plzně ze dne 27. 6. 2008, č. j. VNITŘ/D/4713/08, byl žalobce uznán vinným ze spáchání přestupku dle § 22 odst. 1 písm. f) bodu 3 zákona o přestupcích, přičemž mu byla uložena pokuta ve výši 4000 Kč, jakož i zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu jednoho měsíce s účinností ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. Tímto rozhodnutím pozbyl žalobce řídicí oprávnění k řízení motorových vozidel, o čemž byl dle § 94a odst. 1 zákona o silničním provozu poučen. Dle § 94a odst. 2 zákona o silničním provozu byl rovněž poučen, že řídicí průkaz je povinen odevzdat příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností do 5 pracovních dnů ode dne, kdy nabylo právní moci dané rozhodnutí. Dne 8. 2. 2010 se pak žalobce dopustil přestupku, při kterém bylo zjištěno, že není oprávněn řídit motorové vozidlo; po uplynutí zmíněného trestu zákazu činnosti v délce jednoho měsíce totiž nepožádal o vrácení řídicího oprávnění ve smyslu § 102 zákona o silničním provozu. Na základě těchto skutečností vydali Magistrát města Brna a žalovaný svá rozhodnutí.

Krajský soud byl toho názoru, že skutkový stav byl v dané věci zjištěn v dostatečném rozsahu a z provedeného dokazování v rámci správního řízení bylo přesvědčivě prokázáno spáchání přestupku dle § 22 odst. 1 písm. e) bodu 1 zákona o přestupcích žalobcem.

K dalším námitkám žalobce krajský soud dodal, že dle § 22 odst. 1 písm. e) bodu 1 zákona o přestupcích je počínáním, které přinejmenším ohrožuje bezpečnost a plynulost silničního provozu, jednání spočívající v řízení motorového vozidla v provozu na pozemních komunikacích tím, kdo není držitelem příslušné skupiny nebo podskupiny řídicího oprávnění. K odpovědnosti za daný přestupek přitom postačuje dle § 3 zákona o přestupcích zavinění z nedbalosti. Proto považoval krajský soud za liché námitky žalobce, dle nichž se žalobce po nabytí právní moci rozhodnutí Magistrátu města Plzně v roce 2008 dostavil na Magistrát hl. města Prahy, aby v zákonné lhůtě odevzdal svůj řídicí průkaz, avšak byl blíže neurčenou pracovníci Magistrátu hl. města Prahy nesprávně poučen o tom, že při tak krátkém trestu zákazu činnosti nemusí řídicí průkaz odevzdávat a po uplynutí doby zákazu řízení může opět řídit. K tomu krajský soud dodal, že o pozbytí řídicího oprávnění a povinnosti odevzdat řídicí průkaz byl žalobce rozhodnutím Magistrátu města Plzně řádně poučen a zároveň je povinen znát pravidla silničního provozu, tedy být si vědom toho, že o vrácení řídicího oprávnění měl dle § 102 zákona o silničním provozu požádat orgán veřejné správy, který o vrácení řídicího oprávnění rozhoduje ve správním řízení. Povinnost odevzdat řídicí průkaz v daném případě žalobci ukládal i § 113 odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu. Pokud by této povinnosti žalobce dostál, nemohl by se i přes tvrzené nesprávné poučení pracovníci správního orgánu domnívat, že po výkonu trestu zákazu činnosti může bez dalšího opět řídit motorová vozidla. Neznalost zákona tak žalobce neomlouvá. Krajský soud považoval tvrzení žalobce o nesprávném poučení za právně irelevantní a z obdobných důvodů nepřihlédl k příslušnému čestnému prohlášení paní M. P. ze dne 20. 3. 2011.

Krajský soud dodal, že v daném případě byl naplněn i materiální aspekt přestupku, tedy společenská nebezpečnost takového jednání. Krajský soud se tak neztotožnil se závěry, které žalobce dovozoval z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 As 104/2008 – 45, publikovaného pod č. 2011/2010 Sb. NSS.

Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, v níž uvedl, že ji opírá o důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Stěžovatel v první řadě uvedl, že byl v roce 2008 skutečně potrestán zákazem činnosti spočívajícím v zákazu řízení motorových vozidel na dobu jednoho měsíce. Ještě před jeho uplynutím však požádal o upuštění od zbytku jeho výkonu, přičemž jeho žádosti bylo správním rozhodnutím vyhověno. Proto se domníval, že může motorová vozidla opět řídit. V tom

pokračování

ho utvrdilo i výše popsané nesprávné poučení pracovníci Magistrátu hl. města Prahy (ta mu mj. jiné sdělila, že rozhodnutí o zákazu činnosti Magistrát hl. města Prahy tou dobou ještě neobdržel). Stěžovatel nevěděl, že má po uplynutí trestu zákazu činnosti žádat o vrácení řídicího oprávnění. Kdyby to věděl a byl správně poučen, jistě by příslušné úkony řádně provedl. Krajský soud se pak dle jeho názoru nevypořádal se skutečností, že správní orgán nezjistil stav věci bez důvodných pochybností a nesprávně nepřipustil, že stěžovatelem nebyl naplněn materiální znak přestupku jako jeden z nutných znaků pro kvalifikaci jeho jednání jako přestupku, a to i přes skutečnost, že neexistenci materiálního znaku přestupku stěžovatel tvrdil od počátku řízení.

Nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky byla dle stěžovatele naplněna tím, že krajský soud nerozlišoval mezi formálním a materiálním pojetím přestupku. Krajský soud totiž vztáhl zásadu, že neznalost zákona neomlouvá, pouze k formálním znakům skutkové podstaty přestupku dle § 22 odst. 1 písm. e) bodu 1 zákona o přestupcích. Krajský soud se tak chybně vypořádal s materiálním korektivem skutkové podstaty přestupku uvedené v § 2 zákona o přestupcích. Společenská nebezpečnost jednání je totiž obligatorním znakem přestupku a pro spáchání přestupku musí být naplněn i tento zákonný znak.

Stěžovatel rovněž poukázal na nedostatečné zjištění skutkového stavu neprovedením důkazů významných pro objektivní posouzení věci. Byl toho názoru, že žalovaný nezjistil stav věci bez důvodných pochybností, neprovedl příslušné důkazy a nevypořádal se se skutečností, že jednáním stěžovatele nedošlo k naplnění materiálních znaků přestupku. Kdyby byly příslušné důkazy provedeny, musel by žalovaný dospět k závěru, že v jednání stěžovatele absentovala nebezpečnost činu pro společnost. Odvolací orgán je totiž povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné skutečnosti svědčící i ve prospěch stěžovatele; v daném případě toto zjišťování mohlo spočívat v ověření způsobu a formy rozhodování správního orgánu, který od stěžovatele řídicí průkaz nepřevzal a chybně jej poučil. Dle zjištění stěžovatele se totiž jedná o běžnou praxi daného správního orgánu, že ten do doby, než obdrží pravomocné rozhodnutí o zákazu řízení, nepřevzme řídicí průkaz od řidiče, kterému byl uložen zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel.

Stěžovatel shrnul, že od počátku správního řízení uváděl skutečnosti, které snižovaly společenskou nebezpečnost jeho jednání na takovou míru, že materiální znak přestupku nebyl naplněn (např. dodržoval po stanovenou dobu zákaz řízení, zákaz mu byl na žádost částečně prominut, měl snahu řídicí průkaz odevzdat, což bylo zmařeno nesprávným poučením správního orgánu a stěžovatel tak jednal v dobré víře, jeho jednání nezaložilo žádné negativní následky pro společnost, on sám je bezkonfliktní osobou řídící se zákony a poučeními správních orgánů, nelze hovořit ani o jednání v nedbalosti, a to vinou uvedení v omyl správním orgánem). Jeho jediným pochybením tak bylo nesplnění administrativní povinnosti. Je přitom třeba rozlišovat mezi faktickým pozbytím řídicího oprávnění a pozbytím oprávnění, které trvá pouze z administrativního důvodu, kdy doba sankce již vypršela. Je tudíž nespravedlivé sankcionovat značně odlišná jednání stejným způsobem.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou (§ 102 s. ř. s.) a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud dále přistoupil k posouzení kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud předesílá, že v dané věci je nepochybné, že stěžovatel svým jednáním naplnil formální znaky přestupku dle § 22 odst. 1 písm. e) bodu 1 zákona o přestupcích, tedy řídil motorové vozidlo, ačkoli nebyl držitelem příslušné skupiny nebo podskupiny řídičského oprávnění. Sporné tak je především to, zda došlo taktéž k naplnění materiální stránky daného přestupku, tedy zda jednání stěžovatele nějakým způsobem porušovalo nebo ohrožovalo určitý zájem společnosti, potažmo zda v řízení před správními orgány došlo k takovým pochybením v procesu dokazování, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

V souvislosti se skutkovou podstatou posuzovaného přestupku je taktéž možné dodat, že podle § 94a odst. 1 a 2 zákona o silničním provozu držitel řídičského oprávnění pozbývá řídičské oprávnění dnem právní moci rozhodnutí, kterým mu byl soudem uložen trest nebo příslušným správním úřadem uložena sankce zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel. Držitel řídičského průkazu je povinen řídičský průkaz odevzdat příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností do 5 pracovních dnů ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí podle odstavce 1. Povinnost odevzdat řídičský průkaz vyplývá i z § 113 odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu. Podle § 102 odst. 1 zákona o silničním provozu po výkonu trestu nebo sankce zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel nebo po upuštění nebo podmíněném upuštění od výkonu zbytku trestu nebo sankce zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel podle zvláštních právních předpisů rozhodne o vrácení řídičského oprávnění příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností na žádost osoby, která pozbyla řídičské oprávnění podle § 94a.

Zdejší soud přitom může v obecné rovině přisvědčit názoru stěžovatele, že pro trestnost jednání, které naplňuje formální znaky přestupku, musí být naplněna i materiální stránka deliktu. Nejvyšší správní soud v tomto smyslu konstatoval např. v již zmiňovaném rozsudku ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 As 104/2008 - 46, publikovaném pod č. 2011/2010 Sb. NSS, následující: „*Lze tedy obecně vycházet z toho, že jednání, jehož formální znaky jsou označeny zákonem za přestupek, naplňuje v běžně se vyskytujících případech materiální znak přestupku, neboť porušuje či ohrožuje určitý zájem společnosti. Z tohoto závěru však nelze dovodit, že by k naplnění materiálního znaku skutkové podstaty přestupku došlo vždy, když je naplněn formální znak přestupku zaviněným jednáním fyzické osoby. Pokud se k okolnostem jednání, jež naplní formální znaky skutkové podstaty přestupku, přidruží takové další významné okolnosti, které vylučují, aby takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem společnosti, nedojde k naplnění materiálního znaku přestupku a takové jednání potom nemůže být označeno za přestupek. (...) Správní orgány jsou povinny zkoumat vždy, když rozhodují, zda určité jednání je přestupkem či nikoliv, také otázku, jestli došlo k naplnění obou znaků přestupku, tj. znaku formálního i znaku materiálního (...). Okolnostmi, jež snižují nebezpečnost jednání pro chráněný zájem společnosti pod míru, která je typická pro běžně se vyskytující případy přestupků, mohou být zejména, avšak nikoliv výlučně, význam právem chráněného zájmu, který byl přestupkovým jednáním dotčen, způsob jeho provedení a jeho následky, okolnosti, za kterých byl přestupek spáchán, osoba pachatele, míra jeho zavinění a jeho pobytka. Okolnosti, jež vylučují porušení nebo ohrožení zájmu společnosti, musí být ovšem posuzovány vždy v každém konkrétním případě (...) Teprve poté, co je zjištěno naplnění materiálního znaku přestupku, může správní orgán dojít k závěru, že konkrétním jednáním obviněného byl spáchán přestupek. Pokud naopak správní orgán na základě zjištěného skutkového stavu dospěje k závěru, že z okolností případu je zřejmé, že jednáním osoby obviněné z přestupku, jež sice nese formální znaky skutkové podstaty přestupku, nedošlo k porušení ani k ohrožení právem chráněného zájmu, má povinnost (nikoliv pouze možnost) řízení zastavit podle § 76 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích.“*

pokračování

Judikatura Nejvyššího správního soudu se již vyjádřila rovněž k otázce posuzování naplnění materiálního znaku konkrétního přestupku dle § 22 odst. 1 písm. e) bodu 1 zákona o přestupcích. Zdejší soud se k této věci vyslovil ve svém rozsudku ze dne 19. 4. 2012, č. j. 7 As 137/2011 - 52, www.nssoud.cz, v němž uvedl, že jedná-li určitá osoba v rozporu s § 94a a § 102 zákona o silničním provozu a naplní tím formální znaky skutkové podstaty daného přestupku, je nutno mít za to, že je naplněn i znak materiální, ledaže by existovaly zvláštní okolnosti případu, jež by nebezpečnost příslušného jednání snižovaly natolik, že by materiální znak naplněn nebyl. Z toho lze dovodit, že Nejvyšší správní soud existenci těchto „*zvláštních okolností případu*“ posuzuje u dané skutkové podstaty poměrně přísně.

Citovaný závěr vyslovený v rozsudku ze dne 19. 4. 2012, č. j. 7 As 137/2011 - 52, Nejvyšší správní soud opřel rovněž o konstatování, že „*podle zákona o silničním provozu je výslovně vyloučen automatismus spočívající v tom, že po uplynutí doby zákažu činnosti může řidič bez dalšího opět řídit motorové vozidlo. Takový postup by byl jistě možný, ale zákonodárce zvolil jiný, vůči řidičům administrativně náročnější a přísnější, postup, a sice vrácení řidičského oprávnění na žádost ve zvláštním řízení. Je nepochybné, že takový postup vede k faktickému prodloužení doby, po kterou řidič nemůže řídit motorové vozidlo, minimálně o dobu trvání procedury vrácení. Ta končí podle ust. § 114 odst. 1 zákona o silničním provozu úkonem správního orgánu spočívajícím ve fyzickém předání řidičského průkazu žadateli na základě pravomocného správního rozhodnutí o vrácení řidičského oprávnění. Uvedená procedura umožňuje jednak v případě, že mezi právní mocí rozhodnutí o zákažu činnosti a vydáním rozhodnutí o vrácení řidičského průkazu je doba delší jednoho roku, zkoumat zdravotní a odbornou způsobilost řidiče (§ 102 odst. 5 zákona o silničním provozu) a i v případech, na něž uvedené ustanovení nedopadá, zajišťuje efektivní dozor nad výkonem zákažu činnosti. Pokud se ten, komu byl uložen zákaz činnosti, chová podle zákona a v zákonem stanovené lhůtě odevzdá řidičský průkaz, ví nebo přinejmenším má a musí vědět, že nedisponuje osvědčením nezbytným k řízení motorových vozidel. Je tedy skoro vyloučeno, aby i v době trvání zákažu činnosti z nedbalosti řídil bez řidičského oprávnění. Signálem, že opět řídit může, je právě vrácení řidičského oprávnění a následně řidičského průkazu postupem podle ust. § 102 a § 114 zákona o silničním provozu. Při nedodržení uvedeného postupu odevzdání a vrácení řidičského průkazu brozí, že řidič, který má řidičský průkaz u sebe, ač jej měl ve stanovené lhůtě odevzdat, by mohl řídit motorové vozidlo i bez řidičského oprávnění, přičemž jeho pochybení by nemuselo být, např. při zběžné kontrole policií bez prověření příslušných evidencí, jednoduše zjištělné. Právě tomu má zabránit mechanismus odevzdání a vrácení řidičského průkazu, za jehož dodržení se řidič, který řidičský průkaz odevzdal, po dobu odevzdání žádným takovým průkazem nemůže prokázat*“.

Na základě citovaných závěrů lze odmítnout tezi stěžovatele o pouhém „administrativním pochybení“ v případě, že jednal v rozporu s § 94a a § 102 zákona o silničním provozu. Rovněž není důvodu, jak navrhuje stěžovatel, rozlišovat mezi faktickým pozbytím řidičského oprávnění a pozbytím oprávnění, „*které trvá pouze z důvodu administrativního*“, kdy doba sankce již vypršela. V takto namítaných důvodech není možno spatřovat zvláštní okolnosti případu, jež by nebezpečnost příslušného jednání snižovaly natolik, že by materiální znak naplněn nebyl. Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 8. 1. 2013, č. j. 3 As 42/2012 - 35, www.nssoud.cz, s odkazem na náleží Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 14/09, uvedl, že „*[z]ájem společnosti na posilování bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích převažuje zájmy jednotlivce na snadném vrácení řidičského průkazu po spáchání dopravního přestupku. Řízení vozidla bez řidičského oprávnění vždy spadá do kategorie nebezpečného a nezodpovědného chování lidí v silničním provozu. Z daného rozpětí sankcí tedy logicky vyplývá, že zákonodárce nepovažoval žádný případ jízdy bez řidičského oprávnění za bagatelní, nýbrž vždy za společensky velmi nebezpečný, a proto také zvolil rozpětí sankcí s vysokou spodní hranicí*“.

Z hlediska takto koncipované odpovědnosti za přestupek dle § 22 odst. 1 písm. e) bodu 1 zákona o přestupcích nelze za okolnost vylučující naplnění materiální stránky tohoto přestupku považovat ani skutečnost, že stěžovatel, dle svého tvrzení, dodržoval zákaz řízení motorových

vozidel uložený Magistrátem města Plzně (tato skutečnost se nevztahuje k nyní posuzovanému přestupku), ani to, že bylo posléze vyhověno návrhu stěžovatele na upuštění od výkonu zbytku této sankce (na nutnost požádat o vrácení řidičského oprávnění právě za situace podmíněného upuštění od výkonu zbytku zákazu činnosti spočívajícího v zákazu řízení motorových vozidel výslovně pamatuje § 102 odst. 1 zákona o silničním provozu, který byl stěžovatel povinen znát). Z obdobných důvodů Nejvyšší správní soud nesouhlasí ani s názorem, že jednání stěžovatele „nezaložilo žádné negativní následky pro společnost“; naopak došlo minimálně k ohrožení např. právem chráněného zájmu na efektivním dozoru nad výkonem zákazu činnosti, a tedy i zájmu společnosti na posilování bezpečnosti silničního provozu.

Případné snížení nebezpečnosti jednání stěžovatele nelze hledat ani v námitce, kterou uplatňoval ve správním řízení, dle níž byl v měsíci září roku 2008 kontrolován a pokutován za překročení povolené rychlosti jízdy a nebylo mu sděleno, že se dopouští přestupku spočívajícího v řízení bez řidičského oprávnění; to mělo stěžovatele utvrdit v přesvědčení, že je držitelem řidičského oprávnění. Takovou argumentaci Nejvyšší správní soud již odmítl ve svém rozsudku ze dne 10. 1. 2013, č. j. 8 As 34/2012 - 35, www.nssoud.cz.

Za okolnost vylučující naplnění materiální stránky přestupku Nejvyšší správní soud nepovažuje, z důvodů, které již uvedl krajský soud, ani tvrzení stěžovatele (dokládané čestným prohlášením paní M. P.) o údajném nesprávném poučení pracovníci Magistrátu hl. města Prahy o tom, že by stěžovatel nemusel při dané délce trestu zákazu řízení řidičský průkaz odevzdávat a že by mohl po upuštění od jeho zbytku bez dalšího řídit. Jednak stěžovatel toto své tvrzení ve správním řízení neprokázal (k tomu viz dále), jednak ani taková případná okolnost by sama o sobě nezbavovala stěžovatele odpovědnosti za spáchání přestupku v nevědomé nedbalosti, tedy za zaviněné jednání, jak ostatně konstatoval žalovaný i krajský soud.

Je zřejmé, že ve smyslu § 3 zákona o přestupcích k odpovědnosti za předmětný přestupek postačovalo zavinění z nedbalosti. Dle § 4 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích je přestupek spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl. V nyní řešené věci stěžovatel uváděl, že nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem. V takovém případě musí být dán i druhý znak nevědomé nedbalosti, tedy že pachatel vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům měl a mohl vědět, že porušuje zákonem stanovenou povinnost. V rámci naplnění tohoto druhého znaku nevědomé nedbalosti se tedy vychází z možné, nikoli reálné znalosti. Ta se zkoumá na základě objektivních okolností spojených se skutkem a subjektivních dispozic konkrétního pachatele, ale současně i možnosti předvídat způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem.

Nejvyšší správní soud se proto zabýval tím, zda stěžovatel mohl a měl vědět, že je povinen po té, co pozbyl řidičské oprávnění, řidičský průkaz odevzdat a že po skončení sankce je povinen požádat o vrácení řidičského oprávnění. Zde je Nejvyšší správní soud stejného názoru jako krajský soud a žalovaný, a to, že stěžovatel měl znát pravidla silničního provozu. Nic mu také nebránilo, aby se o svých povinnostech informoval přímo z platného zákona o silničním provozu (o pozbytí řidičského oprávnění a povinnosti řidičský průkaz odevzdat byl stěžovatel, jak již bylo řečeno, výslovně poučen již v rozhodnutí Magistrátu města Plzně). Platila zde tedy zásada, že „neznalost zákona neomlouvá“, přičemž v této věci lze odkázat na usnesení Ústavního soudu ze dne 16. 5. 2002, sp. zn. I. ÚS 699/2000: „*Ústavní soud usuzuje, že stěžovatelovo tvrzení, že jednal v dobré víře a že mu nebylo prokázáno zavinění, nelze zakládat (odvozovat) na neznalosti právní úpravy. Zde platí tradiční zásada „neznalost zákona neomlouvá“ („ignorantia legis non excusat“). Ta je zajiště v právním státě nemyslitelná bez řádného vyhlášení normativního aktu stanoveným způsobem, tj. způsobem, jenž*

pokračování

mimo jiné každému umožňuje se s tímto normativním aktem seznámit (srov. Veverka, Vl. - Boguszak, J. - Čapek, J.: Základy teorie práva a právní filozofie, Codex, Praha 1996, str. 24, 32).“ V nynější situaci tak nebylo možné v důsledku neznalosti zákona uvažovat o neexistenci materiálního znaku přestupku (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2012, č. j. 7 As 137/2011 - 52, www.nssoud.cz).

Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že namítal-li stěžovatel, že jednal v důsledku nesprávného poučení v omylu, lze tuto skutečnost zohlednit z hlediska stanovení formy zavinění, nikoli z hlediska naplnění materiální stránky přestupku (to ostatně konstatoval ve svém rozhodnutí již žalovaný). V takové situaci by pak bylo možné hovořit o tzv. právním omylu negativním o trestnosti jednání, který pachatele v daném případě opět neomlouvá; při aplikaci obdobných principů a pravidel při posuzování trestnosti správních deliktů i trestnosti trestných činů se jedná o tzv. neomluvitelný omyl, neboť se omylu mohl stěžovatel vyvarovat. Ve smyslu § 19 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, je možno se omylu „vyvarovat, pokud povinnost seznámit se s příslušnou právní úpravou vyplývala pro pachatele ze zákona nebo jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce, anebo mohl-li pachatel protiprávnost činu rozpoznat bez zřejmých obtíží“ (blíže Šámal, P., Kratochvíl, V. in Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 273). Jak již bylo řečeno, stěžovatel byl povinen znát pravidla silničního provozu, o svých povinnostech byl poučen v rozhodnutí Magistrátu města Plzně a mohl se s nimi seznámit i z platného a řádně publikovaného zákona.

Pokud jde o námitku stěžovatele týkající se nedostatečného zjištění skutkového stavu věci správními orgány v důsledku neprovedení potřebných důkazů, neshledává Nejvyšší správní soud ani tuto námitku důvodnou. Stěžovatel přitom v kasační stížnosti konkrétně namítal, že správní orgány měly ve věci zjistit způsob a formu rozhodování správního orgánu, který od stěžovatele řídičský průkaz nepřevzal a chybně jej poučil. K tomu zdejší soud uvádí následující:

Dle § 51 zákona o přestupcích, „[n]ení-li v tomto nebo jiném zákoně stanoveno jinak, vztahují se na řízení o přestupcích obecné předpisy o správním řízení“. Tímto obecným předpisem je zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“). Dle § 3 správního řádu, „nevyplyvá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2“ správního řádu; citovaným ustanovením je vyjádřena tzv. zásada materiální pravdy. V souladu se zásadou materiální pravdy a ustanoveními § 50 a § 52 správního řádu stíhá správní orgány povinnost opatřit potřebné podklady pro vydání rozhodnutí, zjistit i bez návrhu všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i neprospěch toho, komu má být uložena povinnost, jakož i provést důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci. Konkrétně dle § 52 správního řádu jsou účastníci řízení „povinni označit důkazy na podporu svých tvrzení. Správní orgán není návrhy účastníků vázán, vždy však provede důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci“.

V předmětné věci ovšem neměly dle názoru Nejvyššího správního soudu správní orgány důvod mít ve smyslu § 3 správního řádu „důvodné pochybnosti“ o zjištěném stavu věci. S tím souvisí také to, že i když je přestupkové řízení ovládáno mj. zásadou materiální pravdy a zásadou vyšetřovací, nezabavuje to, vzhledem k dikci § 52 správního řádu, účastníka řízení povinnosti označit důkazy na podporu svých tvrzení. Nejvyšší správní soud přitom uvedl, i s ohledem na zásadu procesní ekonomie, ve svém rozsudku ze dne 28. 2. 2013, č. j. 5 As 64/2011 - 66, www.nssoud.cz, že „si je vědom toho, že povinnost vyplývající z § 52 správního řádu nelze vykládat v tom smyslu, že na účastníkovi řízení leží břemeno tvrzení a následně i důkazní břemeno ohledně zjišťovaných skutečností; je však povinen prokázat, co sám tvrdí, pokud má správní orgán právě z jeho tvrzení vycházet“.

Stěžovatel v průběhu správního řízení nenavrhl, ačkoli k tomu měl příležitost, jako důkazní prostředek např. výslech příslušných zaměstnanců Magistrátu hl. města Prahy a neprojevil tak v tomto směru žádnou procesní aktivitu. Správní orgány obou stupňů tak v dané věci, v důsledku neexistence důvodných pochybností o zjištěném skutkovém stavu, neměly důvod pro provedení např. takových výslechů a ani se s touto otázkou nemusely v rámci řízení vypořádávat, nevzněs-li stěžovatel takový důkazní návrh. V tomto směru se stěžovatel ve správním řízení omezil pouze na tvrzení o mylném poučení a posléze až v řízení před krajským soudem předložil čestné prohlášení paní M. P.; ani v tomto řízení však výslech pracovníků Magistrátu hl. města Prahy nenavrhl.

Navíc, jak již bylo uvedeno, ani takové mylné poučení by bez dalšího stěžovatele nezbavovalo odpovědnosti za přestupek. Nebyly zde dány ani jiné okolnosti, které by jednotlivě nebo ve svém souhrnu vylučovaly naplnění materiálního znaku přestupku dle § 22 odst. 1 písm. e) bodu 1 zákona o přestupcích, přičemž žalovaný i krajský soud se s příslušnými tvrzeními stěžovatele řádně vypořádali. Zákonodárce přitom umožnil individualizovat trest za předmětný přestupek rozmezím pokuty od 25 000 Kč do 50 000 Kč a zákazem činnosti v rozmezí od 1 roku do 2 let. Pokud tedy byl správním orgánem vyměřen trest na samé dolní hranici, byla sankce individualizována s ohledem na okolnosti případu a osobu pachatele.

Nejvyšší správní soud dospěl ze všech uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, příslušelo by mu tedy právo na náhradu nákladů důvodně vynaložených v řízení o kasační stížnosti, z obsahu soudního spisu však plyne, že mu v tomto řízení žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 26. dubna 2013

JUDr. Lenka Matyášová, Ph.D.
předsedkyně senátu